

KINNITATUD
Juhataja 29. september 2010.a.
käskkirjaga nr 17

Lasteaed Kelluke
õppekava

Kooskõlastatud: Hoolekoguga

23.09.2010.a protokoll nr 2

Pedagoogilise nõukogu koosolekul

29.09.2010. a protokoll nr 3

SISUKORD

1. Lasteasutuse liik ja eripära
2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted
3. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus
4. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse korraldus
5. Päevakava
6. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lapse eeldatavad arengutulemused
õppekava läbimisel
MINA JA KESKKOND
KEEL JA KÕNE
EESTI KEEL KUI TEINE KEEL
MATEMAATIKA
KUNST
MUUSIKA
LIIKUMINE
MÄNG
LIIKLUSKASVATUS
7. Lastevanematega koostöö
8. Erivajadustega lapse arengu toetamine
9. Koolivalmiduse hindamine
10. Lasteaed Kelluke lapse arengu hindamise juhend
11. Lasteaed Kelluke õppekava uuendamise kord

LISAD

- Tervisekasvatuse õppekava
- Ökoloogiline kasvatus
- Väärtuskasvatus
- Lapse ja lapsevanema nõustamissüsteem
- Lapse arengu hindamise juhend
- Töö andekatega lastega
- Kasvumapp
- Lapse arengu eeldatavad tulemused (vaatluslehed)
- Koolivalmiduse joonistamise test
- Lasteaed Kelluke logo
- Lasteaed Kelluke traditsioonid
- Laul „Kellukese lasteaed“
- Lasteaia Kelluke kaart

1. Lasteasutuse liik ja eripära

Lasteaed Kelluke (endine 20. Lastepäevakodu) alustas tööd 28. septembril 1968. a. 23. novembrist 1994. a. sai lasteaed endale nime Kelluke. Lasteaed Kelluke on kahe õppekeelega. Lasteaed on avatud kella 7.00 kuni 19.00. Lasteaeda iseloomustavad ühised väärtused, sõbralik õhkkond, väljakujunenud organisatsioonikultuur ning materiaal-tehniliste vahendite koordineeritud kasutus.

Üldandmed:

Liik: Lasteaed
Aadress: Uus-Kalamaja 6, Tallinn, Harjumaa
Telefon: 6 413 288
Tegevusala: Võimaldab koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist.
Tegevuspiirkond: Tallinna linn

Lasteaia eripära: Lasteaias on 9 eesti õppekeelega ja 3 vene õppekeelega rühma. Vene ja eesti rühmade vahel toimub pidev koostöö:

- Ühised peod
- Perepäevad
- Spordipäevad

Lasteaia missioon

Lasteaed Kelluke loob parimad tingimused lapse igakülgseks arenguks teda toetades ja tunnustades, et ta tuleks järgmistes elu – ja haridusetappides hästi toime.

Lasteaia visioon

Lasteaed Kelluke on tervist edendav ja keskkonda väärtustav lasteaed, kus on loodud lapsele mitmekülgsed võimalused kvaliteetse alushariduse omandamiseks.

Lasteaia põhiväärtused

Hoolivus

- Me hoolime igast lapsest ja töökaaslasest ning käitume kõigi suhtes hoolival.
- Meie lasteaias on sõbralik, üksteist arvestav, mõistev ja toetav õhkkond.

Turvalisus

- Meie lasteaia õpikeskkond on laste ja töötajate jaoks turvaline.
- Peame oluliseks, et turvaline oleks nii füüsiline, vaimne kui ka emotsionaalne keskkond.
- Oma igapäevase tegevusega ennetame võimalikke traumahte.

Tervis

- Väärtustame tervislikke eluviise, tervislikku toitumist ja füüsilist aktiivsust.
- Looduse ja keskkonnasäästliku mõtteviisi ja tegutsemise kaudu tagame tervise.

Koostöö

- Tegutseme ühiste eesmärkide nimel.
- Oleme suhtlemisel avatud ja viisakad.
- Loome koos huvigruppidega parima keskkonna.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgse ja järjepideva arengu toetamine kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujunevad lapsel:

- terviklik ja positiivne minapilt
- ümbritseva keskkonna mõistmine
- eetiline käitumine, esmased tööharjumused
- õiged väärtushinnangud
- kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest
- mängu-, õpi- ja sotsiaalsed oskused, mis tagavad koolivalmiduse saavutamise.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõteteks on:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine
- lapse tervise hoidmine ja tugevdamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
- mängu kaudu õppimine
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine
- üldõpetusliku tööviisi ja lapsekeskse metoodika rakendamine
- kodu ja lasteasutuse koostöö
- Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga
- arvestamine.

Õpikäsitlus

1. Koolieelses eas õpib laps praktiliselt tegutsedes. Olulisel kohal on õppimine mängu, kaaslaste ja teiste inimestega suhtlemise ja ümbruses toimuva jälgendamise kaudu. Lapse õppimise soodustamiseks on oluline, et

- tegevus tugineb tema huvile ja on vaheldusrikas
- ta saab tegutseda mitmekülgses keskkonnas
- tal on võimalik teha jõukohaseid valikuid ja tegutseda ka ilma täiskasvanute suunamiseta
- talle on kätte saadavad täiskasvanute ja teiste laste nõuanded ja abi.

2. Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt tegutsedes. Õppides kujundab ta uusi teadmisi, sh oskusi, väärtushinnanguid, hoiakuid jm teadmiste vorme ning kujundab ümber nende ja olemasolevate teadmiste vahelisi seoseid. Õppimine toetub

- lapse kaasasündinud ja omandatud võimetele
- lapse aktiivsusele ümbritseva maailma tundmaõppimisel
- teiste inimeste abile ja toetusele.

3. Õppe- ja kasvatusprotsessis arendatakse lapse suutlikkust rakendada õpitud edaspidises elus. Seega luuakse tingimused, et laps saab

- seostada oma teadmisi varasemate kogemustega
- kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes
- järk-järgult süvendada olemasolevaid teadmisi
- arutleda saadud kogemuste, sh õpitu üle.

4. Õppe- ja kasvatusprotsessi kujundamisel lähtub pedagoog lapsest, arvestades iga lapse puhul tema võimetest, kultuurilisest taustast, vanusest ja soost ning varasematest kogemustest tulenevate eripäradega.

5. Lasteasutus loob koostöös lapsevanematega lapse arengut ja õppimist soodustava keskkonna, mis

- annab lapsele turvatunde ja toetab emotsionaalset heaolu, sh pakkudes eduelamusi
- tagab pedagoogipoolse toe ja küllaldase juhendamise
- pakub erinevaid mängimis- ja harjutamisvõimalusi koos selleks vajalike mängu- ja õppevahenditega
- võimaldab tegutsemist omaette ja koos teistega, nii toas kui õues.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Õppe- ja kasvatustegevused toetab lapse tervislikku eluviisi, pakub laiemaid arenguvõimalusi ja on suunatud lapse koolivalmiduse kõrge taseme saavutamisele. Lasteaias on hästi toimiv tugisüsteem. Tugisüsteemi töö tulemuseks võib nimetada laste head kooliks ettevalmistust ja tulemuslikku tööd erivajadustega lastega. Laste arengu suunamine ja toetamine on süsteemne: toimub lapse arengu jälgimine ja analüüsimine, tegevuse planeerimine, protsessis osalevad meeskonnana, aktiivselt kõik lastega seotud spetsialistid – rühmaõpetajad, õpetajaabid, muusikaõpetaja, logopeedid. Lasteaias on välja töötatud ja kasutusel ankeet-küsimustik lastevanemate arenguestluste läbiviimiseks, mis aitab individuaalses töös lastega. Lapsevanematele antakse tagasisidet lapse arengust 2 korda aastas lapse arengu kaartide „Lapse arengu tase“ kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestatakse laste eripära:

- laste arenguvajadusi vastavalt vanusele:
 - alla kolmeaastasele lapsele võimaldatakse rohkem mänguaega;
 - aiarühmades on suurem kaal õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevustel;
- lapse terviseseisundit:
 - kui lasteaias käib tervisehäiretega laps, temale koostatakse individuaalse päevakava, arvestades lapse vaimse ja füüsilise koormuse taluvust; tervisehäiretega lapsel võimaldatakse uneaega tema soovi põhjal.

Õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi lõimides tegevusi, valdkondi ja teemasid.

Arvestades laste keskendusvõimet ning tähelepanu lähtuvalt laste vanusest on õpetaja kavandatud lõimitud õppe- ja kasvatustegevuse kestus:

- 1-3aastastel lastel 10-15 minutit;
- 3-5aastastel lastel 25 minutit;
- 5-7aastastel lastel 35 minutit.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas:

- Mina ja keskkond;
- Keel ja kõne;
- Eesti keel kui teine keel;
- Matemaatika;
- Kunst;
- Muusika;
- Liikumine

Minimaalne tegevuste arv nädalas:

Õppetegevuse valdkond	Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu	Tundide arv nädalas		
		1-3 a.	3-5 a.	5-7 a.
Mina ja keskkond	Vaatlemine ja uurimine	2	2	3
Keel ja kõne	Kuulamine ja rääkimine	2	3	3

	Kirjutamine ja lugemine		2	3
Eesti keel kui teine keel	Kuulamine, mängud, rääkimine, suhtlemine		2	2
Matemaatika	Arvutamine ja võrdlemine, konstrueerimine	1	1	2
Kunst	Joonistamine, voolimine, kleepetöö, käsitöö	2	2	2
Liikumine	Liikumistegevused, mängud	2	2	2
Muusika	Kuulamine, laulmine, liikumine, mängud	2	2	2

4. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

- Õppe- ja kasvatustsükli aluseks on õpetajate poolt kavandatud rühma aasta tegevuskava, milles sisalduvad:
 - laste nimekiri ja rühma iseloomustus
 - õppetegevuse korraldus /nädala tegevuste plaan
 - vanuserühma päevakava
 - aastaplaan – ainevaldkondade õppesisu kuude lõikes
 - laste arengu hindamise põhimõtted, vaatlusplaan
 - individuaalne töö lastega
 - koostöö lastevanematega
 - ürituste kava .
- Rühma tegevuskava arutatakse läbi muusika- ja liikumisõpetajaga.
- Rühma õppe- ja kasvatustegevuste ajalisel kavandamisel lähtutakse lapse vanusest, arengutasemest ja huvidest. Samuti arvestab pedagoog lapse loomulikku huvi ümbritseva vastu. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- Rühma õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine on paindlik, vajadusel muudetakse kava või tegevusi.
- Konkreetsed tegevused planeeritakse nädalaks, tegevusi seob nädalateema. Nädalas toimuvad tegevused hõlmavad nii seni õpitu kordamist kui uue õppimist. Nädala jooksul toimuvate tegevuste läbiviimisel kasutatakse kõiki tegevusliike. Üldoskused planeeritakse kuude lõikes.
- Rühma nädalaplāanis on kajastatud teema, tegevuste eesmärgid, tegevusliigid, tegevuste sisu.

Rühmaõpetaja koostab ja/või täidab rühmas alljärgnevat dokumentatsiooni:

- rühma õppeaasta tegevuskava
- rühma õppe-kasvatustöö päevik
- lastevanemate koosolekute/ümarlaudade protokollide kaust
- pedagoogiliste nõupidamiste, infotundide kaust
- laste vaatluskaustad
- laste toidupäevade arvestuse tabel.

Liitrühma töö korraldamise alused

- Liitrühma mikrokliima on lapse arengut igati soodustav, sest lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjub igati soodsalt laste sotsiaalsele arengule.
- Töö liitrühmas nõuab õpetajalt suuremat pedagoogilist meisterlikkust tegevuste läbiviimise ettevalmistamisel. Õpetamine toimub alarühmades, mille arv sõltub rühma vanuselisest koosseisust. Teadmisi ja kogemusi antakse ja täiendatakse kolmel erineval meetodil:
 1. Kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on erinev ülesanne.
 2. Tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal alarühmal on see erinev.
 3. Tegevus toimub ainult ühe alarühmaga, teise alarühmaga tegeleb või juhendab neid õpetaja abi.

5. Päevakava

1,5- 3 aastat

7.00 – 8.20 Laste vastuvõtt, mäng.
8.20 – 8.50 Hommikusöök.
8.50 – 9.30 Mäng, õppetegevused.
9.30 – 11.30 Ettevalmistus õuesviibimiseks, õuesviibimine.
11.30 – 12.00 Tagasitulek, ettevalmistus lõunasöögiks.
12.00 – 12.30 Lõunasöök.
12.30 – 15.00 Uni.
15.00 – 15.20 Järk- järguline tõusmine.
15.20 – 15.50 Õhtuode.
15.50 – 19.00 Õhtune õppetegevus, mäng, kojuminek.

3-5 aastat

7.00 – 8.30 Laste vastuvõtt, mäng, hommikuvõimlemine.
8.30 – 9.00 Hommikusöök.
9.00 – 9.10 Ettevalmistus õppetegevusteks.
9.10 – 10.30 Õppetegevused.
10.30 – 12.00 Ettevalmistus õuesviibimiseks, õuesviibimine.
12.00 – 12.15 Tagasitulek, valmistamine lõunasöögiks.
12.15 – 12.45 Lõunasöök.
12.45 – 15.00 Uni.
15.00 – 15.20 Järk-järguline tõusmine
15.20 – 15.50 Õhtuode.
15.50 – 19.00 Õhtune õppetegevus, mäng, vaba tegevus, kojuminek.

5-7 aastat

7.00 – 8.30 Laste vastuvõtt, mäng, hommikuvõimlemine.
8.30 – 9.00 Hommikusöök.
9.00 – 9.10 Ettevalmistus õppetegevusteks.
9.10 – 10.40 Õppetegevused.
10.40 – 12.15 Ettevalmistus õuesviibimiseks, õuesviibimine
12.15 – 12.30 Tagasitulek, ettevalmistamine lõunasöögiks .
12.30 – 13.00 Lõunasöök.
13.00 – 15.00 Uni.
15.00 – 15.15 Järk-järguline tõusmine
15.15 – 15.45 Õhtuode.
16.00 – 19.00 Õhtune õppetegevus, mäng, vaba tegevus, kojuminek

6. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lapse eeldatavad arengutulemused õppekava läbimisel

„MINA JA KESKKOND”

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
2. saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
3. väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
4. väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
5. väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
6. märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna sisu on:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- 3) looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms;
2. kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3. nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
4. nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5. mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
6. oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikke ja kahjulikke;
7. julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
8. kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
9. järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist;
10. suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
11. kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
12. kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
13. selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
14. selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
15. mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
16. kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
17. teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Teema	3-aastane	5-aastane	7-aastane
Mina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ütleb küsimuse korral oma ees- ja perekonnanime. 2. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss. 3. Ütleb vastuseks vanuse küsimusele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel. 	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk või poiss).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab end tutvustada. 2. Teab oma kohustusi ja õigusi. 3. Kirjeldab enda omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. 2. Teab õdede ja vendade nimesid. 	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed+onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab oma pereliikmeid ja lähissugulasi. 2. Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 3. Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja. 2. Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi). 3. Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. 2. Teab kodust aadressi ja telefoni.
Lasteaed	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada oma rühma nime. 2. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). 3. Nimetab rühmas olevaid esemeid. 4. Ütleb küsimuse korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab oma lasteaia nime. 2. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. 3. Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. 4. Teab oma, võõra ja ühise tähendust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab lasteaia aadressi. 2. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. 3. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.

Kool			<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab kooli kui õppimise kohta. 2. Kirjeldab, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi. 2. Matkib lihtsamaid töövõtteid. 3. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada vanemate ameteid. 2. Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas. 3. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. 4. Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. 2. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust. 3. Mõistab töö ja vastutuse tähtsust. 4. Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes. 5. Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiete kandmine jm.) 2. Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid. 2. Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp. 3. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). 2. Teab koduvalla/-linna sümboleid. 3. Oskab Eesti kaardil oma kodukohta. 4. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. 5. Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone. 6. Suhtleb teisest rahvusest lastega. 7. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
Tähtpäevad, pühad ja kombed	<ol style="list-style-type: none"> 1. Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse). 2. Nimetab küsimuse korral pühadega seotud tegevusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab tähtpäevi peres. 2. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid. 2. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm.).

			<ol style="list-style-type: none"> Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm). Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).
Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	<ol style="list-style-type: none"> Teab mõistete hea ja paha tähendust. Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab mõistete õige ja vale tähendust. Teab üldtuntud viisakusreegleid. Tunneb ja järgib lauakombeid. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm.) Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	<ol style="list-style-type: none"> Küsimuse korral nimetab oma sõprade nimesid. Oskab haiget saanud sõpra lohutada. 	<ol style="list-style-type: none"> Nimetab küsimuse korral sõbra positiivseid omadusi. Oskab sõpra lohutada ja abistada. Oskab andeks anda leppida. 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitstes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus		<ol style="list-style-type: none"> Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada. Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm). 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse		Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine –	<ol style="list-style-type: none"> Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. Pakub abi

		kuuldeaparaat).	erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustust. 2. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 3. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. 2. Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm). 3. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm). 4. Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodumasinad	Oskab küsimuse korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).	Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.	Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	Oskab küsimuse korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanauto, prügiauto, teerull jm).
Jäätmed	Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).	Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid). 2. Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. 3. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).

Tervise väärtustamine		Nimetab tervist hoidvat tegevusi (nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjelda, mida tähendab tema jaoks terve olemine. 2. Kirjelda, kuidas hoida enda ja teiste tervist (nt tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta). 3. Teab, mis on haigus. 4. Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald).
Hammaste tervis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab hammaste hooldamise vahendeid. 2. Harjab hambaid täiskasvanu abiga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 2. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaugud). 2. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid.	Nimetab toiduaineid, mida tuleks iga päev süüa.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on väga iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	Osutab küsimuse korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. 2. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest

		<p>ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).</p> <ol style="list-style-type: none"> Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel, ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita). Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna. 	<p>põhjustatud ohud).</p> <ol style="list-style-type: none"> Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada. Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane). Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
<p>Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened ja putukad</p>	<ol style="list-style-type: none"> Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud. 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv). Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas. 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid. Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
<p>Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng</p>	<ol style="list-style-type: none"> Oskab küsimuse korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi. Oskab küsimuse korral nimetada tuttavat lindu. Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures 	<ol style="list-style-type: none"> Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldab nende välimust ja öelda, kus nad elavad. 	<ol style="list-style-type: none"> Nimetad tuntumaid erineva elupaiga ja – viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).

	(kodus).		
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada tuttavaid putukaid: lepatriinu, sipelgas, mesilane.	Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.	Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	1. Eristab tuntumaid puu ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. 2. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm).
Õö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Oskab küsimuse korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega).	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm, suvel saab ujuda, on soe).	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.	1. Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. 2. Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne). 3. Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad	Oskab nimetada erinevaid	1. Nimetab ilmastikunähtusi ja	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadeaga.

ilmastiku-nähtused	ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).	kirjeldab neid. 2. Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.	
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	1. Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. 2. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.	1. Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi). 2. Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule). 3. Teab, et inimene saab talvel loomi aidata. 4. Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. 5. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.	1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. 2. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. 3. Teab, kuidas loomi talvel aidata, ja oskab seda teha. 4. Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata. 5. Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi). 6. Soovib osaleda looduse korrastamises.
Valguse temperatuuri, vee, õhu, toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	1. Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku. 2. Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele, inimesele.	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
Valgusfoor ja tänava ületamine	1. Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline). 2. Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i> .	1. Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. 2. Teab, kuidas sõiduteed ületada. 3. Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).	1. Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. 2. Teab, kuidas ületada ristmikku. 3. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. 4. Oskab kasutada 112 numbrit.
Liiklusmärgid	Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	Teab liiklusmärkide tähendusi.	1. Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes.

			2. Teab rulluiske ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
Sõidukid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid. 2. Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. 2. Oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet). 	
Helkur, turvatool ja vöö	Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. 2. Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes. 3. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda. 	Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

Sotsiaalne keskkond

Mina ja teised

Eesmärgid:

1. Lapsel on ettekujutus oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas.
2. Laps väärtustab eesti rahvakultuuri traditsioone.

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi ja huve jms;
2. Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3. Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
4. Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
5. Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.

Mina: nimi, poiss, tüdruk, vanus ja sünnipäev, enesetutvustus, lapse õigused ja kohustused.

Perekond ja sugulased: ema, isa, õde, vend, vanavanemad, lähissugulased, erilaadsed pered, lapse roll perekonnas.

Kodu: kodumaja ja aadress, kodukoht: linn, küla, alev, tänav, kodused tegevused.

Lasteaed: lapsed, kasvatajad, suhted: ühiskonna minimudel ja selles toimimine.

Kool: õppimise koht, lasteaia ja kooli erinevus.

Eelnimetatud teemade puhul kasutatakse palju ühismänge, seega peab õpetaja pöörama tähelepanu rollisuhetele: rollide jaotamisele ja rollile vastavale käitumisele (vt ka üldnimlikke väärtusi).

Ametid, elukutsed ja töö: erinevad elukutsed ja nende vajalikkus; töö ja vastutus; raha.

Mida enam on lapsel teadmisi täiskasvanute töödest-tegemisest, töövanditest ja koostööst, seda rikkalikum on tema mängumaailm. Tähelepanu tuleks pöörata täiskasvanu töö sisule, vastastikustele suhetele ja koostööle (nt arst ja haige, müüa ja ostja). On hea, kui õppekäigul saavad lapsed ise midagi praktilist teha. Mängus ärgitab õpetaja last uusi rolle täitma ning selgitab rollisuheteid.

Üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid: viisakusväljendid, abivalmidus, armastus, turvalisus, tähelepanelikkus, sõprus.

Teemat käsitletakse igapäevaste tegevuste käigus, pidevalt harjutades ja mõjutades. Eeskuju annavad peale rühmaõpetajate teisedki lasteaiatöötajad. Lastega ühiselt arutades tuleks koostada rühmareglid ning neid järjekindlalt järgida. Väärtushinnanguid kujundatakse ja käitumisreegleid omandatakse nii mängu kui ka lugemispalade kuulamise kaudu. Lapsel tekib kuulates palju kujutuspilte, ta elab läbi nii häid kui ka halbu emotsioone. Jutud arendavad tundemaailma, areneb iseseisev mõtlemine ja oskus teha otsuseid ning tulla toime reaalses maailmas. Jutude kaudu omandavad lapsed mõistete hea-paha, õige-vale, aus-autu tähendused.

Mängides õpitakse viisakust, asjade jagamist, tähelepanelikkust teiste vastu, ausust, abivalmidust, töökust, andekspalumist ja –andmist, hoolivust jm.

Sõpruse teema käsitlemine ei piirdu pelgalt sõbrapäevaga, vaid igapäevaste vestluste ja arutluste põhjal mõistavad lapsed, kuidas sõpru leida, kuidas olla sõbrad ja sõpra hoida. Lapse sotsiaalsus ei arene, kui nad ei suuda vaagida sõpruse tähendust. Ülimalt oluline on rõhutada hingelisi väärtusi: usaldust, saladuste hoidmist, ausust, teise mõistmist raskustes jm.

Suhtumine erinevustesse: keeleline, rassiline, kultuuriline, erivajadustega inimesed.

Õppetegevuses on tähtis õpetaja positiivne eeskuju ja suhtumine. Erinevusi on lihtsam mõista, kui rühmas on eri rahvustest või erivajadus(t)ega laps(ed). Kui rühmas niisuguseid lapsi pole, tuleks võimaluse korral nendega kohtuda ning õpetada lapsi nendega suhtlema ja mängima. Mängu kaudu õpitakse arvestama ka seda, et kaaslaste huvid ja arvamused ei pruugi sarnaneda lapse enda arvamustega.

Kodumaa: rahvus, emakeel, koduvalla/-linna ja riigi sümbolid, teised rahvuses Eestis, nende keel ja kombed.

Teema käsitus võiks saata tunde kasvatus: pidulikkus, uhkus, positiivne suhtumine oma maasse ja rahvasse. Kodumaast rääkimine aitab korrastada maailmapilti. Kodu ja lasteaia koostööna võiksid lapsed osaleda eestlaste ühtekuuluvust väljendavatel üritustel (nt laulu- ja tantsupeod). Võimaluse korral sobib õppekäik mõnesse kaitsevägeüksusse, et tutvuda sõdurieluga.

Teisi rahvusi Eestis, nende keelt ja kombeid käsitletakse siis, kui rühmas on teisest rahvusest lapsi või nende pereliikmeid. Teemat aitavad illustreerida sobivad kirjanduspalad, filmid, pildid, meened jm. Lasteaeda võib kutsuda nn üllatuskülalise, kes räägib oma rahvast ja kultuurist. Ka rollimängudes aitab samastumine lastel mõista teist rahvast, nende kombeid ja traditsioone.

Tähtpäevad, pühad ja kombed: peretraditsioonid, eesti rahvatraditsioonid, rahvakalendri tähtpäevad.

Rahvuslikud pühad ja tähtpäevad mõjutavad oluliselt igapäevaelu. Rahvuse kombed ja traditsioonid annavad sotsiaalsele keskkonnale raamid ning indiviidile juured. Ülelasteaialine rahvakalendri tähtpäevade tähistamine aitab lastel kujundada sotsiaalseid oskusi: suhtlemist kaaslaste ja täiskasvanutega, lapse iseseisvust, loovat tegutsemist, julgust ja teiste arvestamist, oma emotsioonide kontrollimist, eetiliste tõekspidamiste arvestamist ning koostööoskust. Tähtpäevi võib tähistada kas rühmas või naaberrühmaga.

Jõulud eeldavad pikemat käsitlust. Siin võib ühendada rahvatraditsiooni jõuluootusega ning valmistada kalendri, kus iga päev sisaldab teavet eesti jõulukommete kohta ning mingit tegevust. Üheks olulisemaks tähtpäevaks, emadepäevaks, valmistumine võib ühest küljest olla sotsiaalse ja eetilise kasvatusandmine ning saamine, samas võib see sisaldada ka looduskasvatust (nt emadepäeva lille kasvatamine).

Tervis

Eesmärk: laps väärtustab enda ja teiste tervist, käitub tervislikult ning ohutult.

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
2. Julgeb keelduda (ühis)tegevusest, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
3. Kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
4. Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist.

Tervis: tervise väärtustamine, hügieen, hammaste tervis, tervislik toitumine, inimkeha, ohutus ja turvalisus.

Tervise väärtustamine: tervis (vaimne, emotsionaalne, sotsiaalne, füüsiline), haigus, inimese tervist mõjutavad tegurid; tervisekäitumine (tervislik toitumine, eakohane ja piisav kehaline aktiivsus, puhkus, uni); meeldivad suhted, hea tuju, teiste arvestamine, riskikäitumine (vägivald, ohtlike olukordade loomine, suitsetamine, sh passiivne, uimastid, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus jm).

Hügieen: isiklikud hügieenitarbed ja nende kasutamise reeglid, pesemise tähtsus ja regulaarsus, hügieeni olulisus haiguste ärahoidmisel, ümbruse korrastamine ning keskkonna puhtuse eest hoolitsemine.

Hammaste tervis: hammaste hooldamise vahendid, terve hammaskonna hoidmine.

Tervislik toitumine: toidu vajalikkus lapse arengule ja tervisele, erinevad toiduained ja toiduainete rühmad, toiduainete päritolu, tervisliku toitumise põhimõtted, taldrikureegel, toidupüramiid, lapse arengule ja tervisele esmatähtsad toiduained igapäevases toidus, lauakombed, ohud köögis.

Inimkeha: kehaosad; meelelendid; süda ja kopsud ning nende ülesanne; tüdruk ja poiss.

Ohutus ja turvalisus: ohud erinevates situatsioonides ja keskkondades, turvaline käitumine ohtlikus situatsioonis, hädaabinumber ja selle kasutamine; oskuslik tegutsemine eksinuna metsas, linnas, turvalise käitumise reeglid, lihtsamad esmaabivõtted; keeldumine last ohustavatest tegevustest.

Tervise teemasid käsitledes on võimalik kasutada väga erinevaid materjale ja vahendeid sõltuvalt alateemast ning integratsioonist teiste tegevusvaldkondadega. Kuna terviseõpetus ja -kasvatuse protsess ning eesmärk on kujundada laste positiivset suhtumist enda ning kaaslaste tervisesse, peab tegevus olema järjepidev. Iga rühmaõpetaja kavandab oma rühma tegevused nii, et tervise teemasid käsitletakse regulaarselt erinevates õppe- ja kasvatustegevustes kogu õppeaasta vältel. Tervise ja ohutuse käsitlemist toetavad pildid, raamatud, voldikud, mudelid (nt toidupüramiid, hambamulaž), plakatid, videod ja mängud, tervisega seotud päevade ja nädalate korraldamine: spordi-, keskkonna-, tervise-, puu- ja köögivilja-, ravimtaimede jt nädalad; ohu-, palli-, jalgratta-, matka-, ujumis-, hamba-, südame-, kallistamispäev jm.

Tehiskeskond

Eesmärgid:

1. Laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
2. Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
3. Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
2. Mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
3. Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;

4. Teab, kuidas jalakäiana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Ehitised

Järgides koduloolisuse printsiipi, tehakse tutvust ehitistega, mis ümbritsevat laste igapäevast keskkonda: kodumaja, lasteaed, olulisemad teenindusasutused, ning kõneldakse sellest, miks meil on vaja erinevaid ehitisi, millest neid tehakse ning kuidas neis käitutakse.

Kodumasinad

Igas kodus kasutatakse erinevaid abivahendeid, millega lapski kokku puutub. Lapsele on vaja selgitada nende vajalikkust, kuid kindlasti ka ohutut kasutamist. Siin on huvitav rääkida ka sellest, et inimesed ei ole alati kodutöid tehes masinaid kasutanud. Mõnes kodus on tänapäevalgi kasutusel vanemad tööriistad, selle järgi valitakse temaatika, millest ja kuidas rääkida.

Jäätmed

Jäätmed on osa meie igapäevast. On vähe tegevusi, mille tõttu ei teki midagi üleliigset, mis prügikasti pannakse. Prügi ja selle sortimine on oluline teema, mis annab hea võimaluse juhtida laste ja vanemate tähelepanu säästlikkusele. Säästlikult saab kasutada riideid, mänguasju, toitu, pakendeid jne. Selle teema alla kuuluvad ka niisugused märksõnad nagu taaskasustus ja kompostimine.

Sõidukid

Laps tutvub erinevate ühissõidukitega. Tähelepanu pööratakse ühissõidukis käitumisele ja ühissõidukist väljumisele. Kõneldakse ka teetöömasinatest, teistest töomasinatest ja nende tööülesannetest. Tähelepanu on vaja juhtida eriotstarbelistele sõidukitele (kiirabi, politsei, tuletõrjeautod).

Jalakäia ohutu liiklemine: valgusfoor, tänava ületamine

Oluline on teada valgusfoori tulede süütmise järjekorda ja nende tähendusi ja ülesandeid. Laps tutvub sõidu- ja kõnniteega. Kui kõnniteed pole, kõnnitakse vasakul teepeenral. Tähelepanu pööratakse sõidutee ületamisele linnas ja maal, ristmiku ning raudtee ületamisele. Räägitakse ka liiklemisohutudest erinevates ilmastikuoludes.

Liiklusmärgid

Laps tutvub liiklusmärkidega, mis asuvad tema ümbruskonnas, kus ta liigub. Pööratakse tähelepanu nende otstarbele.

Turvavarustus

Lastele tutvustatakse erineva kuju ja suurusega helkureid ning rõhutatakse helkuri kasutamise vajalikkust. Arutletakse turvavöö ja turvavööistme ning nende vajalikkuse üle sõidukis. Laps tutvub jalgrattaga sõitmise ning rulluiskude ja rulaga sõitmise nõuetega.

Esmased tegevused tehiskeskkonnaga tutvumisel on vaatlused ja õppekäigud. Lastele on oluline tutvuda oma kodukohaga ning sealsete igapäevaste ja huvitavate objektidega. Et lapsel tekiks terviklik arusaam keskkonnast ja objektide paiknemisest tema teekonnal, võib lasta tal joonistada või konstrueerida oma teekonna plaani. Erinevates inimese ehitatud keskkondades tuleb ka erinevalt käituda. Ehitistega tutvumisel on hea võimalus teha koostööd lastevanematega, nt minna mõne lapse vanema töökohta. Lapsed saavad ka ise ehitada nii tavapäraest klotsidest kui ka looduslikust materjalist. Ehitustegevusega haakub hästi jääkmaterjalide kasutamine. Erinevad kastid ja karbid saab muuta huvitavateks mitmeotstarbelisteks ehitisteks või sõiduvahenditeks.

Looduskeskkond

Eesmärgid:

1. Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
2. Laps märkab nähtusi ja muutusi looduses

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
2. Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
3. Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
4. Selgitab, mis on valgus, temperatuur, vesi, muld ja õhk taimedele, loomadele ning inimestele tähtsad;
5. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
6. Mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.

Kodukoha loodus: kodupaiga mets- ja koduloomad, taimed, seemned, putukad ja veekogud, loomade elupaigad ja eluviisid, nende välimus, kasv ja areng, taimede kasvukohad ja vajadused, nende välimus, kasv ja areng, veekogude erinevused, loomade ja putukate mitmekesisus ning iseloomulikud tunnused, nende elu erinevatel aastaegadel ja erinevates elukeskkondades, nende eluks vajalikud tingimused.

Muutused looduses: aastaegade vaheldumine ja selle rütmilisus; ilmastikunähtused, öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses; inimeste tegevused eri aastaegadel.

Elus- ja eluta loodus: valguse, soojuse, vee ja õhu tähtsus; eluskooslused: mets, soo, raba, niit.

Inimese mõju loodusele: tööd looduses; esivanemate looduskäsitus ja rahvakalender; loodushoid, säästev eluviis.

Inimene on looduse osa, ent oma tegevusega mõjutab ta loodust enda ümber. Inimese eluviisist ei sõltu mitte ainult tema enda ega teiste inimeste tervis ja heaolu, vaid ka ümbritseva looduse muutumine. Väga suur on inimese mõju loodusele just säästmist või raiskamist arvestades. Lastega tuleb arutleda nende teemade üle, mida saavad nemad oma igapäevategevusega looduskeskkonnale head teha, millised säästmise ja loodusest hoolimise tegevused on neile jõukohased.

„KEEL JA KÕNE”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tuleb toime igapäevases suhtluses;
2. Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
3. Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna sisu on:

1. Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
2. Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
3. Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
2. Peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes; lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
3. Suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
4. Õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäevategevustega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suheldes; arvestab kaassuhtlejat ja suhtluspaika;
2. Saab aru kuuldu sisust ning suudab sellele sobivalt reageerida;
3. Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4. Jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemusi alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendab ka oma tundeid;
5. Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
6. Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevormi ainsuses ning mitmuses;
7. Valdab suhtlemiseks piisavalt sõnavara ja suudab vajaduse korral ise sõnu moodustada;
8. Hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnu korrates õigesti kõiki emakeele häälikuid;
9. Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2silbilisi sõnu ning tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
10. Kirjutab joonistätetega 1-2silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
11. Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisuplokid	6-aastane	7-aastane
Suhtlemine	<ol style="list-style-type: none"> Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta. Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega. Annab edasi kuulnud teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil. Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid. 	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid sõltuvalt suhtluseesmärkidest. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast ja/või suhtlusolukorrast. Mõistab kaudseid ühtlusi (nt Ruumis on aken lahti. Otsene ütlus: Pane aken kinni! Kaudne ütlus: Mul on jahe!) Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid, nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid. Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduvat info. Räägib sellest, mida hakkab tegema. Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti. Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.
Grammatika	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme. Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile. Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi. 	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid. Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides. Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante. Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu. Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust, tingimust, eesmärki.
Sõnavara	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme. Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu. Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi. Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb-veeretab). 	<ol style="list-style-type: none"> Selgitab kuulnud kujundlike väljendite tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu. Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. Liidab ja tuletab analoogia

	5. Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos).	alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu. 5. Kasutab õigesti aja ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu. 6. Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades.
Hääldamine	Korraldab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	1. Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. 2. Hääldab õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades.
Kirjalik kõne	1. Häälib täiskasvanu abiga 1-2silbilisi sulghäälikuta ja häälikühendita sõnu. 2. Määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnas. 3. Kordab täiskasvanu eeskujuleeri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu. 4. Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis.	1. Nimetab ja kirjutab enamikku tähti. 2. Veerib 1-2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi ja eksib sageli. 3. Häälib õigesti 1-2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu. 4. Kirjutades märgib õigesti 1-2silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri. 5. Eristab häälikühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut. 6. Jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid. 7. Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri. 8. Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

„EESTI KEEL KUI TEINE KEEL”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
2. Soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
3. Tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
4. Kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

Valdkonna sisu on:

1. Kuulamine;
2. Kõnelemine;
3. Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
2. Pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
3. Suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suheldes, luues selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
4. Korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega: liikumise, laulmise, käelise tegevuse, vaatlemise jm-ga;
5. Vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
6. Valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsamat keelega raamatuid ette- ja ühislugemiseks;
7. Pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, korrates sõna või fraasi korrektsena.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Mõistab lihtsamat ärgiteemalist eestikeelset kõnet;
2. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid, mõistab neid ning kasutab oma kõnes;
3. Saab aru korraldusest ja toimib selle järgi;
4. Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
5. Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
6. Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
7. Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimi ja tuntud inimesi.

Mitte-eesti kodukeelega lastele eesti keele õppe korraldamine lasteasutuses

Siin elavad või siia elama asunud mitte-eesti kodukeelega laste vanemad saavad valida erineva õppekeelega koolieelsete lasteasutuste vahel. Lisaks on neil võimalik valida sobiv

eesti keele kui teise keele õppimise mudel. Eri mudeleis on eesmärgid ja tulemused erinevad, sõltudes eesti keele osakaalust:

1. Eesti keele omandamine muu õppekeelega lasteasutuses eraldi tugevustena, mis on lõimitud teiste tegevustega (eesti keele osakaal on 5-15%);
2. Eesti keele omandamine keelekümblusmetoodika baasil: a) täieliku keelekümblusena (eesti keele osakaal on 100%) b) osalise keelekümblusena (eesti keele osakaal on 15-50%), eesti keele õpe on seotud konkreetse õpetajaga, põhimõte on *üks inimene, üks keel*;
3. Eesti keele omandamine eesti õppekeelega rühmas (eesti keele osakaal on 100%, enamik lapsi on eesti kodukeelelega).

Mitte eesti kodukeelega lapse õpetamisel eesti, vene või mõne muu õppekeelega rühmas ei vastuta rühmaõpetajad lapse kodukeele arengu eest.

Olenemata lasteasutuse valitud õppemudelist, on soovitatav mitte-eesti kodukeelega lastele eesti keele õpetamisel välja töötada lasteasutusesisene koostöövõrgustik, kuhu kuuluvad rühma meeskond, spetsialistid (eesti keele, liikumis- ja muusikaõpetajad, logopeed, erinevad terapeutid), juhtkond, lapsevanem. Juhul, kui perel on olemas tugiisik/tõlk, oleks soovitatav kaasata teda koostöövõrgustiku tegevusse. Koostöövõrgustiku eesmärgid on:

1. Toetada last eesti keele õppimisel;
2. Toetada lapse sotsialiseerimist eestikeelses keelekeskkonnas;
3. Jälgida lapse eesti keele arengut;
4. Toetada ja nõustada lapse perekonda;
5. Toetada rühmaõpetajat mitte-eesti kodukeelega lapse õpetamisel.

Soodsa keeleõppekeskkonna loomisesse kaasatakse kohalik omavalitsus, kellega koostöös tagatakse:

1. Lapsele sobilik mängu- ja õppekeskkond (sh vajalikud õppevahendid);
2. Õpetaja metoodikaalane väljaõpe
3. Eesti keele õpetamiseks vajalike metoodiliste abimaterjalide olemasolu;
4. Mitte-eesti kodukeelega lastega tegelevate õpetajate ja spetsialistide lisatasustamine võimaluse korral.

Keeleõpet korraldades tuleks ära kasutada eesti keele õppimise ja eesti keeles suhtlemise võimalusi, mida pakub igapäevane ümbrus. Lastele tuleks pakkuda võimalikult erinevat ja autentset keelekeskkonda, kus lapsel tekib vajadus teises keeles suhelda.

Keeleõppe lähtealused on järgmised:

1. Keeleõppes peetakse oluliseks eesti keele kuulamist ja omandamist tegevuste vältel, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst;
2. Keeleõppega on vaja tegelda järjepidevalt. Oluline on õpitut kogu aeg erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides korrata ning aktiveerida: suunata last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ja –suhtluses, luua selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda;
3. Keeleõpe peab olema mänguline, vaheldusrikas ning lapsele huvitav. Laps õpib eesti keelt mängu kaudu;
4. Õpe peab olema mitmekesine ja pakkuma erilaadseid tegevusi: oluline on keelt kuulata ja omandada praktiliste tegevuste käigus, kus verbaalset suhtlemist toetab tugev mitteverbaalne kontekst. Otstarbekas on õppes kasutada paindlikke lahendusi

- mitmesuguste tegevuste kaudu (liikumine, laulmine, käeline tegevus, igapäevatoimingud, mitmesugused eestikeelsed üritused);
5. Keeleõpe on tulemuslikum, kui see on emotsionaalne ja haarab erinevaid meeli ning kui kasutatakse palju näilike vahendeid, miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusika ja rütmi;
 6. Eesti keele kui teise keele õpe peaks olema eelkõige avastusõpe, mida toetab õpetaja kiitus ja tunnustus. Laste kõnet korrigeerides osutab õpetaja delikaatselt vigadele ning rõhutab õige kõne mudelit.
 7. Vestlusteemasid valides lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
 8. Valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ning ühiseks lugemiseks.

Eesti keele õpetamine mitte-eesti õppekeelega rühmades

Eesti keele õppetegevusi korraldab eesti keele kui teise keele õpetaja. Õpe võiks toimuda väiksemates rühmades (kuni 12). Eesti keelt õpetatakse lõimitult lapse igapäevatoimingute, rühmas käsitlevate nädalateemade ja teiste õppetegevustega ning lasteasutuse muude ettevõtmistega. Eesti keele baassõnavara loomisel lähtutakse lasteasutuses käsitlevatest nädalateemadest ning lapse üldteadmistest. Keeleõppe tegevuskordade soovitatav arv on 3-4aastastel lastel kaks korda nädalas, 4-5aastastel lastel kolm korda nädalas, 5-6 ja 6-7aastastel lastel neli korda nädalas.

Eesti keele õpetamine osalise või täieliku keelekümblusena

Sellisel korral on tegemist kakskeelse õppega, kus lasteasutus ise oma eripärast, personali kvalifikatsioonist, ruumidest, õppevahenditest ning muudest võimalustest lähtudes määrab lasteasutuse õppekavas eesti keeles korraldatavate õppetegevuste osakaalu ja sisu.

Täieliku keelekümbluse puhul toimub rühmas kogu õpe ja kasvatus ning muu tegevus eesti keeles.

Keelekümblusmetoodika rakendamise korral peab õpetaja olema läbinud sellealase koolituse ning juhinduma oma õppe- ja kasvatustegevust kavandades väljatöötatud keelekümblusprogrammist.

Eestis on keelekümblusprogrammi põhimõtted järgmised:

1. Üks inimene, üks keel;
2. Järjekindel sihtkeele kasutus (õpetaja räägib ainult eesti keeles);
3. Õppimine mängu kaudu;
4. Lapsekeskne rühmaruum (lapsed eksperimenteerivad keelega julgelt, õppides oma vahetutest kogemustest ning suhtlemisest end ümbritseva maailmaga; õpetajad toetuvad laste huvidele, vajadustele ja tugevatele külgedele);
5. Perekonna osalus
6. Keeleõppeprogramm ning täiskasvanute ja laste ühine tegevus peavad olema kooskõlas laste individuaalse arenguga ning arvestama laste isikupära ja perekondlikku tagapõhja;
7. Õpetajate koolitus, metoodiline nõustamine.

Eesti keele õpetamine mitte-eesti kodukeelega lapsele eesti õppekeelega rühmas

Oluline on õpetaja valmisolek õpetada muust keele- ja kultuurirühmast pärit last. Selleks peavad õpetajal olema teadmised keele õpetamise meetodikatest ning konkreetse lapse kultuuritaustast, rahvuslikust eripärast ja traditsioonidest.

Õpetajad kavandavad rühma tegevuskavas rühma eripärast, aasta õppe-eesmärkidest ning nädala/kuuteemadest tulenevalt sihipärase õppetegevuse. Eesti keelt õpitakse üldjuhul kogu rühmaga plaanitud õppe- ja igapäevategevuste käigus. Oluline on õpetaja roll (ilmekus, žestid, näitlikustamine jms) mitte-eesti kodukeelega lapsele tegevuste sisu ja tähenduse mõistetavaks tegemises. Soovitav on õpetada lapsele uut sõnavara enne uue nädalateema tutvustamist. Niiviisi saaks laps õpetaja seletustest paremini aru ning lööks plaanitud tegevustes aktiivselt kaasa. Lisaks sellele tegeldakse mitte-eesti kodukeelega lastega 2-3 liikmelistes rühmades, vajaduse korral ka individuaalselt. Individuaalset tegevust kavandades, last õpetades ja tema eestikeelse kõne arengut jälgides arvestab õpetaja lapse eripära. Oluline on rikastada lapse sõnavara ja arendada tema eestikeelset kõnet, lähtudes rühmas käsitletavatest nädalateemadest ning üldisest arengutasemest, et laps kohaneks võimalikult ruttu, saaks teda ümbritsevast kõnest aru ning võiks aktiivselt osaleda mängudes ja igapäevatoimingutes.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Mitte-eesti kodukeelega lapsed mitte-eesti õppekeelega (inglise, vene jms) rühmas

Üldteema	5-6 aastased	6-7 aastased
Kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära. 3. Mõistab õpitud küsimusi. 4. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga. 3. Mõistab ette loetud või jutustatud eakohase eesti keelse teksti põhisisu. 4. Mõistab esitatud küsimusi. 5. Tunneb ära õpitud/omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab õpitud viisakusväljendeid. 2. Kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 3. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 4. Kasutab endast rääkides sõna mina. 5. Vastab küsimustele õpitu piires. 6. Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 2. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab alata ja lõpetada lihtsamat vestlust. 3. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 4. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. 5. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel. 6. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu.
Lugemise ja kirjutamise laused	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. 2. Tunneb kirja pildis ära oma nime. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. 2. Hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid. 3. Tunneb kirja pildis ära mõned eestikeelsed sõnad. 4. Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.
Eesti kultuuri tutvustamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada. 2. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslike tähtpäevi. 3. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu. 4. Teab mõnda eestikeelset 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu. 2. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal. 3. Oskab laulda mõnda eesti rahvalaulu.

	liisusalmi.	4. Tunneb ära eesti rahvarõivad.
--	-------------	----------------------------------

Mitte-eesti kodukeelega lapsed keelekümblsruhmas (eesti keele osakaal 100%)

Üldteema	5-6 aastased	6-7 aastased
Kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi eesti keele vastu. 2. Kuulab ja tajub eesti keele kõla. 3. Omandab oskused ja strateegiad, mis aitavad tal vaadates, kuulates ja lugedes eestikeelse teksti tähendusest aru saada. 4. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 5. Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 6. Mõistab esitatud küsimusi. 7. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga, ning oskab sellele reageerida nii füüsiliselt kui ka verbaalselt. 3. Mõistab ettelõetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. 4. Mõistab esitatud küsimusi. 5. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid. 2. Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 3. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 4. Kasutab endast rääkides sõna mina. 5. Vastab küsimustele õpitud sõnavara piires. 6. Teab peast mõnda eestikeelset laulu, luuletust, liisusalmi. 7. Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu. 8. Hääldeb järele kuulnud sõnu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb ja kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 2. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algetada ja lõpetada vestlust. 3. Näitab üles keelelist initsiatiivi, teeb ettepaneku kõnelda. 4. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 5. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. 6. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algetada ja lõpetada vestlust, räägib endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel. 7. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu. 8. Tunneb aktiivselt huvi kontakti loomise vastu täiskasvanute ja teiste lastega ka väljaspool lasteaeda. 9. Hääldeb õigesti uusi õpitud sõnu. 10. Kasutab keelt koos õpetajaga aktiivselt.
Lugemise ja kirjutamise	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb kirjapildis ära oma nime ja mõned eestikeelsed 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti.

alused	<p>sõnad.</p> <ol style="list-style-type: none"> Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega. Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. Tunneb ära õpitud häälikud ja tähed ning nimetab neid. 	<ol style="list-style-type: none"> Hääldab häälikuid korrektselt. Tunneb kirja pildis ära eesti keelsed sõnad. Loeb lihtsamat eestikeelset teksti. Näitab huvi ja initsiatiivi eesti keeles kirjutamise vastu.
Eesti kultuuri tutvustamine	<ol style="list-style-type: none"> Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja –linnu ning oskab neid nimetada. Teab ja oskab nimetada mis riigis ta elab. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi. Oskab laulda mõnda tuntud eestlastelaulu, rahvalaulu, liisusalmi. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu. Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid. Oskab laulda mõnda eesti rahvalaulu. Tunneb ära eesti rahvarõivad.

Mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti õppekeelega rühmas

Üldteema	Esimene poolaasta	Teine poolaasta	Järgnev periood (kuni kooliminekuuni)
Kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> Tunneb huvi eesti keele vastu. Kuulab ja tajub eesti keele kõla. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 	<ol style="list-style-type: none"> Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldu pildil ära. Kuulab ning suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust. Mõistab esitatud küsimusi. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 	<ol style="list-style-type: none"> Mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. Tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid. Saab aru baassõnavara ulatuses.

		6. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga.	
Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb elementaarseid viisakusväljendeid. 2. Näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu. 3. Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 4. Näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 2. Moodustab ja kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid 3. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada vestlust. 4. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel. 2. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust või laulu. 3. Vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 4. Osaleb õppes aktiivselt. 5. Valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses. 6. Suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes.
Hääldamine	Hääldab järele kuulnud sõnu.	Hääldab õpitud sõnu õigesti.	Hääldab uusi õpitud sõnu õigesti.
Eesti kultuuri tutvustamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu. 2. Teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab. 3. Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu. 2. Oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat tähtpäeva. 	Vt valdkondade „Keel ja kõne” ning „Mina ja keskkond” eeldatavaid tulemusi.

„MATEMAATIKA”

Õppe- ja kasvatuseesmärgid on, et laps:

1. Rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
2. Järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
3. Tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
4. Mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
5. Mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
6. Suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
7. Näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna sisu on:

1. Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
2. Suurused ja mõõtmine;
3. Geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
2. Harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
3. Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
4. Suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
5. Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

1. Määrab esemete hulga ühise tunnuse ning jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2. Võrdleb hulki, kasutades mõisted rohkem, vähem, võrdselt;
3. Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ning tunneb numbrimärke ja oskab neid kirjutada;
4. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, =, -;
5. Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
6. Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (suurus, pikkus, kõrgus jm);
7. Rühmitab esemeid asendi- ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
8. Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
9. Oskab öelda kellaaega täistundides;
10. Nimetab nädalapäevi, kuid ja aastaaegu ning teab oma sünnikuud ja päeva;
11. Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtevahendiga (pulk, nöör vms);

12. Eristab kasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meetreer, liiter jne);
13. Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera ja kuubi ning kirjeldab neid kujundeid.

Allpool on lühidalt tutvustatud 1. Klassi õppesisu, mille omandamisele pannakse alus lasteaias.

Arvud 10ni, liitmine ja lahutamine 10 piires:

1. Arv kui loendamise tulemus, arvude rida 10ni;
2. Numbrite kirjutamine;
3. Arvude võrdlemine;
4. Paaris- ja paritud arvud;
5. Liitmine ja lahutamine 10 piires ning vastavate märkide kasutamine.

Suurused:

1. Pikkusühiku sentimeeter kasutamine;
2. Pikkusühik meeter ja mõõtmine;
3. Massiühik kg ja mahuühik liiter;
4. Kroon ja sent, krooni saamine müntidest;
5. Kellaaja määramine;
6. Tekstiülesannete koostamine, analüüsimine ja lahendamine.

Geomeetriselid kujundid:

1. Ruumiliste ja tasandiliste kujundite tundmine ning kirjeldamine (kuup, ruut, kera, ring, risttahukas, ristkülik, püramiid, kolmnurk, nelinurk, viisnurk, kuusnurk);
2. Kujundite osad (tahud, servad, tipud, küljed, nurgad), nende leidmine ja nimetamine;
3. Punkt, sirgjoon, kõverjoon, sirglõik.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Üldteema	5-6 aastased	6-7 aastased
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. 2. Oskab nimetada antud arvule eelnevalt/järgnevalt arvu. 3. Tunneb numbrimärke. 4. Võrdleb arve. 5. Paneb kokku kahe hulga esemeid ära ja lahutab. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mõtestab arvude rida 12ni. 2. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümbboleid tunneb märke +, =, -. 3. Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.
Suurused ja mõõtmine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 2. Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema – sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. 3. Hindab kaugust silma järgi. 4. Mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga. 5. Järjestab raskuse ja paksuse järgi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevuses. 2. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Geomeetrilised kujundid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. 2. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi. 	Esitab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk).
Orienteerumine ajas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. 2. Eristab mõisteid kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva. 2. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava. 3. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem, varem, noorem, vanem.
Orienteerumine ruumis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal. 2. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi. 	Orienteerub tasapinnal (paberil).

„KUNST”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
2. Kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
3. Vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
4. Kasutab õpitud voolimis-, joonistamis-, maalimisvahendeid ja –võtteid;
5. Kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
6. Vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna sisu on:

1. Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
2. Kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
3. Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
4. Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemist;
2. Suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas, väljasõidul ettevõttesse või farmidesse ning kasutama saadud tähelepanekuid voolides, joonistades, maalides ja meisterdades;
3. Kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
4. Arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ning loovalt kombineerida;
5. Julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis;
6. Korraldatakse kunstitegevusi ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
7. Innustatakse last tehtud analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtusi just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

1. Leiab ümbritsevat vaadeldes erinevad detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt viisil;
2. Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ning fantaasiad;
3. Kasutab kunstitööloomiseks erinevaid vahendeid;

4. Kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu;
5. Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
6. Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
7. Koostab ise või valib tööst lahtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
8. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisuplokid	6-7 aastased
Kujutamine ja väljendamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks. 2. Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades. 3. Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja –kohast. 4. Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga. 5. Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).
Kujundamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata. 2. Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset. 3. Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib. 4. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Voolimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära. 2. Valmistada õpetaja õpetajaga koos uusi voolimissegusid. 3. Niisutab voolinute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
Joonistamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt. 2. Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda. 3. Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Maalimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Segab värve uute toonide saamiseks. 2. Kasutab töös eri jämedusega pintsleid. 3. Väldib värvide määrdumist. 4. Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge).
Meisterdamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne. 2. Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed. 3. Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	<ol style="list-style-type: none"> 1. Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeolelu. 2. Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast. 3. Kasutab raamatuillustatsioone, fotosid, kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

„MUUSIKAÕPETUS”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
2. Suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
3. Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;

Valdkonna sisu on:

1. Laulmine;
2. Muusika kuulamine;
3. Muusikalis-rütmiline liikumine;
4. Pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. On esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
2. Kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilis-sotsiaalsel aktiivsust ning väärtushinnanguid;
3. Arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
4. Kasutatakse muusikat lõimeva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, nt KEEL ja KÕNE; KUNST jne; muusika on igapäevaelu osa nii argikui ka pidulike sündmuste puhul;
5. Seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
6. Muusikapalade valikul arvestatakse laste huve ning ea- ja jõukohasust.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
2. Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas kui ka üksi;
3. Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
4. Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
5. Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
6. Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ning instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
7. Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
8. Liigub vastavalt muusika meeleolule;
9. Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Muusikategevuse liigid	6-aastased	7-aastased
Laulmine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist. 2. Laulab peast õpitud rahva. Ja lastelaule ning esitab neid rühmas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva. Ja lastelaule. 2. Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.
Muusikalis-rütmiline liikumine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi. 2. Könnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu. 2. Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.
Muusika kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants). 2. Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara. 2. Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuuldud palades suhtes. 3. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre.
Pillimäng	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, guiro, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinato kaasmänge. 2. Mängib pilliansamblis. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab mängida eakohastel rütmi ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele. 2. Mängib pilliansamblis. 3. Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, matall-agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).

„LIIKUMINE”

Liikumisvaldkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
2. Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
3. Tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
4. Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
5. Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna sisu on:

1. Liikumisalased üldteadmised;
2. Põhiliikumised;
3. Liikumismängud;
4. Erinevad spordialad;
5. Tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus, teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirud, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
2. Rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega, nt jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
3. Peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: kui kehalisis harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
4. Ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslasid arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
5. Arendatakse põhiliikumisi, koordinatsiooni, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele;
2. Peab liikudes ja mängides kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
3. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised;
4. Teeb painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
5. Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikudes;
6. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
7. Matkib harjutusi tehes täiskasvanut;
8. Liigub enda tekitatud rütmi järgi ühtlase ja vahelduva tempoga;
9. Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
10. Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
11. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Üldteema	6-aastane	7-aastane
Liikumisteadmised	<ol style="list-style-type: none"> Osaleb lasteaia spordipäeval. Talub kaotust võistlusmängudes. Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires. Mõistab hügieeninõuete olulisust. Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kasutada appi täiskasvanu. 	<ol style="list-style-type: none"> Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele. Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid). Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.
Põhiliikumised	<ol style="list-style-type: none"> Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid. 	<ol style="list-style-type: none"> Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised. Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Liikumismängud	Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.	<ol style="list-style-type: none"> Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine). Mängib sportlike elementidega mängu. Organiseerib ise liikumismänge. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureglitest.
Spordialad: võimlemine	<ol style="list-style-type: none"> Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu. Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu. 	<ol style="list-style-type: none"> Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval. Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene. Sooritab painduvust, kiirust vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
Spordialad: kelgutamine, suusatamine	<ol style="list-style-type: none"> Suusatab vahelduva libiseva sammuga. Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga. 	<ol style="list-style-type: none"> Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele). Sõidab nõlvakust alla põhiasendis.

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Suusatab koordineeritud liikumisega. 4. Käsitseb suusavarustust iseseisvalt.
Spordialad: ujumine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hingab vette. 2. Kasutab ujumisoskuse harjutamiseks abivahendeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ujub abivahendiga. 2. Järgib basseini kasutamise ohutusreegleid.
Tants ja rütmika	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. 2. Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega. 2. Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele. 3. Väljendab liikumise kaudu emotsioone. 4. Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).
Vaba aeg ja loodusliikumine	Suudab sõita tõukerattaga ja kahe rattalise rattaga, suusatada ning liikuda rulluiskudel.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul. 2. Mängib lihtsamaid maastikumänge.

„MÄNG“

Mäng on lapse loomulik viis õppimiseks ja arenemiseks. Mäng on põhiline õppemeetod koolieelses eas. Mängu ja mängu elemente kasutatakse kõikides tegevustes. Laps saab mängu kaudu positiivse õppimise kogemuse. Mäng on tegevus, mis vastab lapse füüsilistele ja psüühilistele vajadustele. Mängus väljendab laps oma kogemusi, hangib uusi teadmisi ja oskusi. Mängus paistavad välja lapse huvid. Kõik, mis on teda mõjutanud ja mille üle ta aru peab. Mängides õpitakse mõistma maailma, eri olukordi, kogetakse tõelisi ja sügavaid tundeid, õpitakse oma tunnetega hakkama saama ja suhtlema ümbritseva maailmaga. Mängul on kultuuri kandev jõud. Mäng arendab lapse mõtlemise mitmekülgust, intellektuaalseid võimeid, reeglite arusaamist, keskendumisvõimet, kujutlusvõimet, mootorikat; suurus-, tugevus-, ja ruumisuhteid, laiendab teadmisi ümbritsevast, iseseisvust, loovust jm. Õpitakse tundma esemete omadusi neid mitmel erineval viisil kasutades jne. Mängu kestus sõltub lapse vanusest ja arengutasemest. Täiskasvanu juuresolekul on suur tähtsus. Õpetajast sõltub, kas ja kuidas laps mängib, kuidas mängud arenevad. Õpetaja turvaline lähedalolek ja juhendamine julgustavad last maailma vallutama. Vajadusel tuleb mängu sekkuda peenetundeliselt, kuid liigset mängu juhendamist tuleb vältida. Mängu juhendamine võib olla otsene või kaudne. Otsese juhendamise meetoditeks on suuline juhendamine, näidismäng või kaasamängimine. Näidismäng sobib hästi väikelaste juhendamiseks. Kaasamängimine on vajalik kui laste koosmäng ei hakka sujuma või puudub ettekujutus mängu kulust ja vahendite kasutamisest. Kaasamängimisel näitab õpetaja erinevaid rolle ja nende juurde kuuluvaid tegevusi. Kaudse juhendamise meetoditeks on aja, ruumi ja vahendite piisavuse tagamine, laste tegevuskeskkonna kujundamine ja mängurühmade moodustamine.

Mängu juhendamise ülesanded:

1. laiendada mängu teematikat;
2. rikastada ja süvendada mängu sisu;
3. arendada lastevahelisi suhteid;
4. innustada iseseisvalt mängima;
5. hoolitseda mänguvõimaluste eest;
6. näidata uute mänguvahendite ja materjalide kasutamise võimalusi;
7. tagada reeglipäraselt piisavalt mänguaega.

Mängu analüüsimine annab väärtuslikku teavet lapse arengutasemest ja vajadustest. Mäng peegeldab lapse arengut. Õppe- ja kasvatustöö planeerimisel ja läbiviimisel kasutatakse erinevaid mänguliike: õppemängud, liikumismängud, rolli- ja loovmängud, laulumängud, lauamängud, ehitusmängud, liiva- ja veemängud jne.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-aastane	4- aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
mõistab mängude, mänguasjade ja mängimise tähendust;	ühendab mitmed mängulised toimingud omavahel;	mängib koos mitme lapsega;	mängib koos teiste lastega huvitavalt, kestvalt ja loovalt;	tunneb mängust rõõmu ja on suuteline keskenduma mängule;
matkib mängudes ümbritsevat elu;	täidab rollimängus võetud rolli, järgib rollist tulenevaid ülesandeid ja suhteid;	mängib iseseisvalt erinevaid mänge;	täidab täpselt erinevaid mängureegleid;	rakendab loovalt oma kogemusi, teadmisi, muljeid;
ühendab üksikud mängulised toimingud omavahel tervikuks;	kasutab mängus erinevaid mänguvahendeid;	kasutab loovalt erinevaid mänguasju ja vahendeid;	ühendab erinevad tegevused ja mängu omavahel;	algatab erinevaid mänge ja arendab nende sisu;
oskab mängudes täita lihtsamaid rolle;	vahetab erinevaid rolle, huvitub rollimängust;	omab huvi mängida erinevaid mänge;	toob välja rollile iseloomulikud toimingud ja suhted;	täidab mängudes erinevaid rolle;
täidab lihtsamaid mängureegleid;	mängib paari reeglina mänge mängureeglitest kinni pidades;	suudab meeles pidada ja mängida mitme reeglina mänge;	järgib mängureegleid ja selgitab neid ka kaaslastele;	järgib mängureegleid ja oskab tuttavate mängude reegleid teistele seletada;
tunneb rõõmu liikumisest, arenevad põhioskused;	mängib koos kaaslastega nendega arvestades ja mänguasju jagades;	suudab mängus situatsioone erinevalt lahendada;	suudab mängukaaslastega kokku leppida mängu valikus, lahendada lihtsamaid probleeme;	suudab lahendada probleeme mängu käigus, jõuab kokkulepetele;
tunneb mängust rõõmu;	teab, et võistlusmänge on võimalik võita või kaotada;	tunneb mängust rõõmu, õpib oskust mängu kaotada;	tunneb rõõmu võistlusmängust ja teab, et võidu nimel tuleb pingutada;	tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust;
kasutab mängus lihtsamaid vahendeid;	leiab ka sobilikke vahendeid mänguasjade asendamiseks;	kasutab mängides erinevaid kokkusobitamishahendeid;	kasutab mängides erinevaid vahendeid;	kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

„LIIKLUSKASVATUS“

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) teab ja täidab ohutu liiklemise nõudeid;
- 2) oskab liigelda oma lähiümbruses ohutusnõudeid täites;
- 3) teab, kuidas käituda õnnetuse korral;
- 4) suudab olla igapäevaselt tähelepanelik liikleja.

Valdkonna sisu:

- 1) õpetatakse aru saama, kuidas tekivad ohtlikud olukorrad ja kuidas on neid võimalik vältida;
- 2) õpitakse foori värvuste tõlgendust;
- 3) kujuneb teadmine, mida tähendab parem ja vasak pool;
- 4) laps õpib peatuma, kuulama, vaatama;
- 5) laps saab teadmisi liiklus- ja käitumisreeglite vajalikkusest,
- 6) laps tutvub lasteaia ümbruses lihtsamate liiklusmärkidega;
- 7) laps oskab käituda liikluses erinevatel aastaaegadel;
- 8) lapsele selgitatakse, kes on liikleja ning millised on nende õigused ja kohustused;
- 9) laps saab teadmisi erinevatest sõidukitest, nende sõidukiirusest, nende peatumis- ning pidurdusteedest.

Liiklusõpetus on eesmärgistatud ja süsteemne protsess, mille tulemusena laps omandab ohutuks liiklemiseks (jalakäijana) vajalikud teadmised, oskused ja harjumused.

Koolieelses eas toimub lapse ohutu käitumise põhitõdede omandamine täiskasvanu (lapsevanema, õpetaja jt) eeskujul.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

Koolieelses eas on oluline lapse arusaamine õpetatavast ja õpitud asjade kordamine.

Liiklusõpetus toimub jooksvalt kogu õppeaasta jooksul, toimuvad vastavad teemapäevad koos liiklusinspektoritega, õppekäigud lähiümbruses, maanteel jm. Oluline on õpetada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on ohutu liiklemise harjumused, liikluskeskkonna taju, teadmised ja oskused, mis toetavad ohutust erinevates liiklusolukordades.

Arengu eeldatavad tulemused:

3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
näitab pildil ülekäigurada (sebra) ja valgusfoori; teab, et on olemas erinevaid sõidukeid; tunneb huvi helkuri vastu;	põhjendab helkuri kandmise vajadust; teab mõisteid „kõnnitee“ ja „sõidutee“; teab liiklusmärkide	kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiiver, põlve- ja randmekaitsmed); teab liiklusmärkide tähendusi, teab erinevaid	ületab iseseisvalt ohutult sõidutee; kõnnib maanteel õigel pool teeservas;	teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita; oskab

	tähtsust;	sõidukeid ja eriotstarbelisi sõidukeid, teab turvavöö ja turvavarustuse vajalikkust; oskab ühissõidukis käituda; oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes;		kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda; teab liiklemise erinevusi maal ja linnas; oskab kasutada jalgratta, rula, rulluiskude turvavarustust; teab kuhu kinnitada helkur ja helkurribad.
--	-----------	--	--	--

7. Lastevanematega koostöö

Lastevanematega koostöö

Kodu ja lasteasutuse koostöö alushariduses lähtub lapsest ja on suunatud tema kasvatuskeskkonna kujundamisele. On tähtis, et pedagoogid tunnustaksid perekonna kui esimese õpetaja rolli. Lasteaiakasvatuse eesmärk on toetada kodu laste kasvatamisel, aidata kaasa lapse arengule. Koostöö edukus sõltub lapsevanemate ja kasvatajate usaldusest ning üksteisemõistmisest.

Koostöö ülesanded:

1. Laste kohanemine lasteaias, turvatunde tekkimine. Kohanemine kulgeb edukalt, kui uus olukord:
 - 1.1 rahuldab lapse vajadusi
 - 1.2 on võimetekohane
 - 1.3 vastab lapse ootustele
 - 1.4 saabub sujuvalt, antakse aega sellega harjuda
2. Toetada koostöös koduga lapse igakülgset arengut
3. Õppida tundma lapse kodust kasvukeskkonda
4. Muuta lasteaed lapsevanemale avatuks
5. Rõõmustada koos lapse edusammude üle
6. Muuta lapse viibimine lasteaias turvaliseks, koolimineks meeldivaks

Koostöö jaguneb kolme kategooriasse:

1. koostöö ühe lapse osas:

Individaalsed vestlused, nõustamised, dialoogid, lastevanemate stend, laste tööd, arenguanalüüsid lähtuvalt sellest, kuidas olen suutnud last arendada jne.

2. koostöö rühma tasandil:

Rühma koosolekud, arutelud, küsitluslehed, pere ja lasteaia ühisüritused jne.

3. koostöö lasteaia – omavalitsuse tasandil (hoolekogu)

Lasteasutus peab muutuma “demokraatia häälik”, tuleb kindlustada, et lastevanemate roll ei oleks juhuslik. Vanem peab hakkama tundma, et just tema on vajalik lasteaia igapäevaelu korraldamisel.

8. Erivajadustega lapse arengu toetamine

Erivajadustega lapsed on:

- logopeedilist abi vajavad lapsed
- teisest kultuurist pärit laps
- lapsed diabeetikud ja allergilised lapsed
- andekad lapsed
- muud erivajadused

1. Logopeedilist abi vajavad lapsed

Kõige tüüpilisem ja sageli esinev kõnepuu on düslaalia. Kõne arengu hälbed võib jaotada järgnevalt:

1. kõnehilisus,
2. kõne arengu peetus kehalise kurnatuse tagajärjel,
3. ebasoodsast keskkonnast tuleneb kõne arengu peetus,
4. aju kõnekeskuse kahjustustega seotud kõnepuuded,
5. kõneorganite anomaaliast tingitud kõnepuuded,
6. kuulmislangu tingivad kõnepuuded,
7. vaimse alaarenguga seotud kõne iseärasused.

- Lasteaias kõige kõnepuuetega laste kõned korrigeerib logopeed, kes koostab ja tagab lapsele tema eripärale vastava tegevuskava ja individuaalse, sellele lapsele kohase õpetuse
- Rühma õpetajad, koostades rühma tegevuskavad, arvestavad logopeedi soovitusi iga lapse kohta
- Rühma õpetajad ja logopeed on omavahel tihedas koostöös.

Koostöö lastevanematega:

- Info edastamine tehtavast tööst
- Koduste ülesannete andmine lasteaias õpitud kinnistamiseks
- Logopeedi vastuvõtt
- Õpetajate ja logopeedi individuaalsed vestlused laste saavutustest ja ebaõnnestumisest, soovitused nende vältimiseks.

2. Teisest kultuurist pärit laps

Mitte – eesti kultuurist pärit laps sattub väljaspool kodu tingimustesse, mis on talle võõrad, ja seetõttu tunneb ta end üsna ebakindlalt.

1. Esimene ja kõige olulisem tingimus on keel:

- Uuele tulnud rühma lapse antakse aega teise keelega kohaneda
- Esialgu õpetaja tõlgib lapsele lauseid, kuni laps õpib aru saama, mida talle öelda tahetakse
- Rühmas õpetatakse lapsele eesti keele põhisõnavara mis on seotud lapse tegevuse ning teda ümbritseva eluga

- Last julgustatakse kasutama kõige igapäevasemaid sõnu ja lauseid
 - Lapsed aitavad üksteist suhtlemises ega naeruväärista teist eksimuse korral
 - Keele omandamisprotsess on järjekindel ja korduv.
2. Õpetaja leiab eelkõige eesti ja mitte-eesti kultuuri kokkupuutepunktid. Sest tundmatud saab seletada tuntu kaudu.
 3. Võrreldatakse eri rahvaste muinasjutte, laule teiste rahvaste kommetes.
 4. Õpetaja toetab igati lapse aktiivsed suhtlemist temale mittekodus tavakogumis.

Koostöö lastevanematega:

- Info edastamine tehtavast tööst
- Koduste ülesannete andmine lasteaias õpitud kinnistamiseks (uued sõnad, väljendid, laused jm)
- Julgustada lastevanemaid endal rohkem kasutada eesti keelt.

3. Lapsed diabeetikud ja allergilised lapsed

- Allergia põhjuste välja selgitamine.
- Lasteaia eri toitlustamise organiseerimine.

Koostöö lastevanematega:

- Toidupäevikute pidamine (kodus).
- Pidev koostöö lastevanemate, õpetajate ja arsti vahel.

4. Andekas laps

Hästi arenenud laps vajab ka erilist tähelepanu, oma tegevustes ta jõuab palju kiiremini ja rohkem teha kui teised lapsed. Selleks, et ka andekad lapsed arenesid eelkõige tuleb:

- Välja selgitada lapse huvid, võimalused
- Tegevuste ajal anda lisa ülesandeid
- Kaasata tegevuste läbiviimisel (aidata ja õpetada oma kaaslast).

Koostöö lastevanematega:

- Anda ülesandeid koduste uuringute läbiviimiseks ja oma kaaslastele tulemuste edastamiseks
- Koostada individuaalne õppekava.

Erivajaduste märkamine

- Lapsevanem teavitab kirjalikult lasteaia direktorit lapse erivajadustest.
- Õpetajad ja teised lasteaia töötajad märkavad lapse arengu jälgimisel lapse erivajadust/erivajadusi.
- Märkates lapse erivajadusi teavitavad õpetajad sellest lapsevanemaid individuaalsel vestlusel või hiljemalt lapse arenguvestlusel.

- Viies läbi iga aastast kõne uurimist fikseerib logopeed kommunikatiivset laadi erivajadused.

Spetsialistide kaasamine

- Töös erivajadustega lapsega on kaasab õpetaja vajadusel lasteaia erialaspetsialistid: logopeedi, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja .
- Rühmaõpetajad teevad aktiivselt koostööd vajalike erialaspetsialistidega.
- Vajadusel soovib pedagoog perele erialaspetsialiste väljastpoolt lasteaeda.

Hariduslike erivajadustega laste toetamine

- Lasteaed pakub pere toetamiseks olemasolevate võimaluste piires igakülgset kaasabi
- Vajadusel ja pere nõusolekul koostatakse toetust vajavatele lastele individuaalne õppekava.
- Individuaalse õppekava koostavad koostöös perega lastega töötavad õpetajad ja erialaspetsialistid.
- Individuaalne õppekava lisatakse rühma tegevuskava juurde.

Tabel: Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine

Tasand	Tegevused	Teostajad	Soovitused
I Märkamise ja esialgne toetamine	<ul style="list-style-type: none"> •Laste arengu jälgimine rühmas; •Võimaliku mahajäämuse, eripärasuse või andekuse õigeaegne avastamine; •Lapsevanema kaasamine; •Probleemi olemuse selgitamiseks; 	<ul style="list-style-type: none"> • rühmaõpetajad; • muusika- ja liikumisõpetajad; • spetsialistid (logopeed, eripedagoog) 	Õpetajate koostöö erivajadusega lapsega, suutlikkus märgata ja soov toetada teistest erinevat last.
II Erivajaduse hindamine, täpsem vajaduste väljaselgitamine, nõustamine	<ul style="list-style-type: none"> •Toimuvad täiendavad uuringud, mille käigus hinnatakse konkreetse lapse arengutaset; • Pedagoogilis-psühholoogiline hindamine; • Vajadusel erivajadusega lapse suunamine nõustamiskomisjoni; • Vajadusel soovitatakse lapsel pöörduda uuringuteks eriarstide (silma-, kõrvaarst, neuroloog) poole; 	<ul style="list-style-type: none"> • lapse perearst; • erinevad meditsiini eriala spetsialistid; • logopeed; • eripedagoog; • rühmaõpetajad; • liikumis- ja muusikaõpetajad; • lapsevanemad; • juhtkond; 	Enne erispetsialistide kaasamist toimub täpsustav rühma- ja /või lasteaiaasisene olukorra hindamine (korduv ja täpsem lapse käitumise vaatlus erinevates tingimustes, last ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe kogumine, lapse võimete ja oskuste analüüs). Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema nõusolekul.
III Õpi- ja mängu keskkonna kohandamine lähtudes laste erivajadustest	<p>Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse last uurinud spetsialistide ja/või nõustamiskomisjoni soovitusi ning lapsevanemate soove ja arvamusi; Individualiseerimise võimalusteks on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • individuaalne lähenemine rühmaõpetajate ja õpetaja abide poolt; • tegevuste individualiseerimine ja 	Rühmaõpetajad; muusika- ja liikumisõpetajad; juhtkond; lapsevanemad	Kogutud teabe põhjal leitakse erivajadusega lapsele ja perele sobiv sekkumise viis

	diferentseerimine; • õppekasvatustegevuse mahu optimeerimine; • vajadusel tugisiku teenuse rakendamine; • lapsevanema kaasamine arendustegevusse; vajadusel individuaalse arenduskava koostamine;		
--	--	--	--

9. Koolivalmiduse hindamine

Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanute selgitusi ja korraldusi. Koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide ja logopeedi poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi vältel. Koolivalmiduse hindamine toimub lapse arengu analüüsimise põhjal.

Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi:

- Vaatlused /kogu aasta jooksul
- Lapse arengu hindamine /sügisel ja kevadel

Vaatlusandmete põhjal täidetakse lapse „Koolivalmiduse kaart“. Koolipikenduse küsimustes nõustatakse lapsevanemat ja koolipikendust saavatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava ja tagatakse lasteaiakoht võimalusel sobivas vanuserühmas. Vajadusel kaasatakse logopeedi ja eripedagoogide abi. Koolikohustuse täitmise edasilükkamist reguleerib sotsiaalministri 12.08 2010 a. määrus nr.49 §9 lõige 3. Koolikohustuse täitmise edasilükkamise taotlus rahuldatakse vaid juhul, kui selles ajavahemikus tagatakse lapsevanema poolt lapse arenguks ja taastusraviks vajalik keskkond ning võimalus jätkata alushariduse omandamist kuni koolimineku.

Koolivalmiduse kaardi koostamine

Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduse kaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Vanem esitab koolivalmiduse kaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust (Koolieelse lasteasutuse seadus § 16 lõige 5). Koolivalmiduse kaardis on kirjeldatud lähtudes koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast lapse arengu tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

“Lapse koolivalmiduse kaart” täidetakse iga koolimineva lapse kohta ning sellega tagatakse lapse sujuv üleminek lasteaiast kooli.

Koolivalmiduse kaardi koostamise põhimõtted on:

- Koolivalmiduse kaardi kaudu toimub lapsevanemale tagasiside andmine lapse arengu ja koolivalmiduse kohta.
- Koolivalmiduse kaart võimaldab jätkata koolis lapse arengu jälgimist, õpetuse individualiseerimist ja diferentseerimist ning vajadusel tugiteenuste osutamist.
- Koolivalmiduse kaardi koostavad rühma õpetajad, liikumis- ja muusikaõpetaja, vajadusel logopeed ja lasteasutuse õppealajuhataja.
- Koolivalmiduse kaardi sisu arutatakse läbi eelnevalt koos lapsevanematega ning täidetakse hiljemalt 1. maiks.
- Lapsevanemale edastatakse lapse koolivalmiduse kaart paberkandjal, teine koopia säilitatakse lasteasutuses.

Koolimineva lapse eeldatavad tulemused:

- omab vajalikke õpioskusi
- omab soovi õppida ja omandada uusi teadmisi
- on terve ja elurõõmus

- oskab seada eesmäärke ja ülesandeid
- algatab mängu ja tegevusi
- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
- tunneb vajadust sõpruse järele ja tahab olla sõber
- on uudishimulik ja julgeb teha otsuseid
- oskab vaadelda loodust ja suhtub aupaklikult elavasse, omab südametunnistust
- on väarikas ja enesega toimetulev
- oskab vajadusel abi paluda
- oskab kuulata ja vaadelda
- tunneb huvi loomingulise tegevuse vastu
- oskab turvaliselt liigelda.

10. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine

Lapse arengu jälgimise põhiliseks ülesandeks on koguda infot lapse kohta, et selle põhjal korraldada lapse individuaalsusel ja huvidel põhinevat lapse igakülgset tulemuslikku arengut soodustav õppe- ja kasvatustegevus.

Lapse arengu hindamise põhimõtted

1. Lapse arengu ja õppimise hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist.
2. Kogu õppe- ja kasvatusprotsessi kestel jälgitakse lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.
 - 2.1 Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse lapse rühti, keha valitsemisoskust, üld- ja peenmotoorikat, kehalist aktiivsust ning kehalise võimekuse arengudünaamikat.
 - 2.2 Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse lapse psüühiliste protsesside (tajude, kujutluste, mälu, mõtlemise), tunnetustegevuste ja õpioskuste arengut ning eeldatavate arengutulemuste saavutamist.
 - 2.3 Sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste ning emotsionaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mänguuskuse arengut, iseseisvust, üldtunnustatud normidele vastavat käitumist, õpi- ja toimetulekuuskusi, emotsioonide, taju kontrolli ja väljendamise oskust.
3. Lapse arengu ja õppimise jälgimine on mitmekülgne. Laste arengu jälgimiseks kasutab rühma õpetaja erinevaid meetodeid:
 - laste tegevuste vaatlus ja tegevuse lühikirjeldused (5-minuti vaatlus)
 - vestlused, intervjuud
 - kasvumapp
 - lastetööd
- 3.1 Põhiliseks laste arengu jälgimise meetodiks on vaatlus. Vaatlusi viiakse läbi kindla plaani alusel, lapsi jälgitakse nii igapäeva toimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes. Vaatluste käigus kogutakse andmeid lapse:
 - kodukultuuri (toitumisharjumused, kodune keel, kombed, kuidas pere lapsega suhtleb)
 - vanuse
 - lapse füüsilise, vaimse ja sotsiaalse arengutaseme
 - lapse isikupära, emotsioonide ja temperamendi
 - laste sooliste erinevuste
 - lapse õppimisstiili
 - lapse huvide
 - lapse tugevate ja nõrkade külgede
 - lapse rahulolu kohta lasteaia ja rühmaga
 - lapse tervise
 - lapse enesehinnangu kohta
- 3.2 Vaatlusandmeid kasutatakse :
 - rühma tegevuste planeerimisel laste huvidele toetumiseks
 - tegevuste kohandamiseks vastavalt arengulisele ja soolisele eripärale
 - erivajaduste toetamiseks
 - konsulteerimiseks eripedagoogiga vm spetsialistidega

- lapse arengu kirjeldamiseks lapsevanemale

4. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise metoodikat ja hindamise korda.

5. Iga lapse kohta koostatakse rühmas lapse kasvumapp, kuhu kogutakse kavakindlalt materjali (tööde, joonistuste näidiseid, pilte, lapsesuu jm), mis iseloomustab lapse arengut. Arengumappi kogutakse materjali kogu lapse lasteaia viibimise perioodi jooksul. Arengumappi koguvad infot rühma pedagoogid, muusika- ja liikumisõpetaja, kasutatakse lapsevanemate abi.

6. Lapse arengu hindamiseks täidab rühma personal koostöös liikumis- ja muusikaõpetajaga iga lapse kohta lapse arengu vaatlustabeli 2 korda aastas.

7. Lapse arengule hinnangu andmisel on orientiiriks *Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas* toodud lapse arengu eeldatavad tulemused. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest endast lähtuvalt.

8. Logopeed kontrollib laste kõne arengut üks kord õppeaastas.

9. Lapse ja tema pere kohta kogutud info on konfidentsiaalne. Iga vanemaga jagatakse infot ainult tema lapse kohta.

10. Infot lapse arengu kohta jagab rühma õpetaja lapsevanemale igapäevase vestluse ja planeeritud arenguestluse käigus. Lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks viib pedagoog vähemalt korra õppeaastas lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest
- 2) selgitab lapsevanema ootused lapse arengule ja edasised lasteaia ja vanemapoolsed tegevused lapse arengu toetamiseks.

Arenguestluse toimumine fikseeritakse paber kandjal. Ühiselt vastuvõetud otsused kinnitatakse mõlemapoolselt allkirjaga.

11. Iga kooli minev laps saab kaasa koolivalmiduse kaardi. Koolipikenduse küsimustes nõustavad pedagoogid vajadusel lapsevanemaid.

11. Õppekava muutmise ja täiendamise kord

1. Lasteaed Kelluke õppekava on uuenev ja arenev dokument.
2. Lasteaias luuakse õppekava arendustegevuse meeskond.
3. Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid on võimalik esitada lasteaia pedagoogidel pedagoogilistel nõupidamistel ja lapsevanematel hoolekogu esindaja vahendusel hoolekogu koosolekul.
4. Õppekava täitmist analüüsitakse 1 kord aastas koos õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise analüüsimisega lasteaia pedagoogilises nõukogus ja hoolekogu koosolekul.
5. Vajalikud muudatused viiakse üldjuhul sisse 1 kord aastas 30. septembri seisuga pedagoogilise nõupidamise otsusega.
6. Õppekava uuendamise korra täitmise eest vastutab lasteaia direktor.